

R O Z B O R
STAROČESKÉ LITERATURY

ČJTANÝ WE SCHŮZKÁCH

KRÁLOVSKÉ ČESKÉ SPOLEČNOSTI NAUK,
SEKCJ FILOLOGICKÉ,

R. 1840 A 1841.

W PRAZE, 1842.
W KOMMISSJ U KRONBERGRA I ŘIWNÁČE.

I. O neystarších rukopisech českého Žaltáře.

Od
P. J. Šafaříka.

(Členo we shromážděnj filologické sekce dne 29 Řjgna 1840.)

Ačkoli w nowějšjch časjch neunawenau pilnostj horliwých etitelůw řeči a literatury české negedny staré památky gazyka našeho z rumu a ssutin, kteréž nepřjzeň osudu a nehody minulých stoletj na ně byly uwalily, zase wydobyty, ocjďeny a k obecnému užitku na swětlo wyprowozeny gsau: však nicméně při bedliwějšj wěci uwažowanj nemůže pozornosti našj ugjtí, že ta pilnost, s kterauž staročeská literatura za těchto našich časůw pěstowána byla, wždy wjee se wztahowala k gistým obljběným wětweť slowesnosti, nikoli k celku, a že zwlášť plody vlastně národnj literatury, gmenowitě básně, powjdky a romány, potom historické spisy, pečliwěgi wyhledáwány a oehotněgi wydáwány byly, gešto naproť tomu giné třjdy nauk, předewšj *plodowě do cberu náboženstwj a beheslowj náležjcej* a gmenowitě *biblické, degmatické, liturgické a ascetické spisy*, mnohem méně milownjkůw a wzďelawatelůw nalezly, anobř na mnoze docela zanedbány gsau. Úkazu tomuto, na bjledni ležjcmu, žádný diwiti se nebude, kdokoli s během w nowě wzkiřšené našj literatury a s přjčjnami na gegj rozkwět a směr neprostřednj wplyw magjcmi auplněgi seznámen gest: tohoť zagisté nemůže tagno býti, že literatura česká, gakož giž za oné dáwnj doby, tak i za nynějška, nikdy k oné wyšce wšestranného, swobodného, podlé oswědoměnyh zákonůw k gistému wznešenějšjmu, ideálnjmu ejli směřugjcejho působenj, w němž obyčegně duhownj žiwot welikého, samostatného národu se gewjwá, se nepowznesla, nýbř že naopak stjnsněna gsauc nepřjzniwými okolnostmi, doma i wně na ni tlačějmi, pokaždě byla předměť lasky a péče gen malého počtu gednotliwých milownjkůw, z husta služkau, wněšnjmu panowitému wplywu podrobenau, někdy pauhau hrau náhody, a tudy přirozeně wždy zůstala kusá a zlomkowitá. A však duch člowěčj, i po delšjch přestáwkách, procjtiw z dočasného omračenj, a oswědomiw si wznešenost swého powolanj, nepřestáwá, na wzdor času a geho žádostem, gednak po naukách chlebných a wěcech hmotných, gednak po rozkošech a marnosti se táhnaucj, ohljdati se po nadzemském a nadtělesném půwodu swém, a

milovati i vzdělávati nauky gediné proto, že nauky gsau, t. giskry umu, oswěcugjcy mu cestu k onomu duelu, z něhož všeecko gest a k němuž všeecko se nawrátj. A protož, w té takowé dowěře a naděgi, že dnešnj pokus mňg dobromyslně přigat bude, budiz mi dowoleno obrátiti zřetel předewšjm na ono, dle mého zdánj nad slušnost zanedbané pole staročeské literatury, a dokázati, že w něm geště mnohé poklady ukryté ležj, kteréž, prawně wydobyté a z prachu i trusek ocjdné, mohlyby poskytnauti nemálo zrn čistého samorostlého zlata k obohacenj nyněgšjho našeho gazyka, magetnosti drahé a welecenné, než wždy předce netak bohaté, aby giž žádného přjrostku, žádné náprawy sněsti nemohla. Památky ty; gež zde mjnjm, negsau žádné giné, než *neystaršj přeloženy žaltáře a ewangelij, legendy, nábožné pjsně a modlitebnj knihy* — památky, obsahem swým a způsobem přednášenj začasté arci méně půwabné, než to chuť čtenářůw našeho wěku požaduge, však nicméně půwodem swým gistotně neystaršj doby české literatury dosahugjcy a w gazykozpytném ohledu wysoce důležité, proto mosaice z drahého kamenj, však bez krásy a zanjmawosti forem, poněkud podobné. Zatjm nyněgšj mé sepsánj a přednešenj, z přjčin každému snadno dostupných, bude obmezeněgšj: unijnil gsem zagisté dnes pauze to sdělití, co gako *wjšledky swého wyšetřewánj neystaršjho českého přeloženy žalmůw* před rukama mám.

Chtěge o starobylosti a powaze neystaršjho českého přeloženy Žaltáře dostatečného swětla dogjti, ohljdal gsem se předewšjm po *pergamenowých rukopisech*, gako těch, kteréž obyčegně nad giné staršj a spráwněgi psáni gsau. Takowéto rukopisy událo se mi posawad *čtwercy* nagjti a porownati: totiž rukopis *Witenberský* w malém oktáwu, *Klementinský* čili kr. weřegné biblioteky w kwartu, *Kapitulnj* rovněž w kwartu, *Peděbradský* čili *Olešnický* we folium. Všickni tito rukopisowě náležj do XIV stoletj. K těmto přistupugj: zlomek českého žaltáře ze XIV. stoletj na dwau listech w malém kwartu we vlastenském Museum; giný zlomek českého žaltáře též ze XIV stoletj na dwau listech w malém oktáwu, sdělený mi od p. M. Klácela w Brně; naposledy latinský žaltář z XII stoletj *s českými meziřádkowými glossami* ze XIII stoletj w Museum. Na těchto sedmi mně we známost wešlých neystaršjeh rukopisných památkách zakládalo se mé wyšetřewánj žaltáře českého, gehož wjšledky teď sdělití mám.

Abych pak hned z počátku a giž předběžně wjšledky tyto w krátkosti oznámil, připomjnam, že w těchto *sedmi* rukopisech a rukopisných zlomech obsaženo gest *trage rozdjlné přeloženy žaltáře českého*, z nichž gednokaždé welice staré a w gazykozpytném ohledu welice důležité býti mi se widj.

Přistupugi k wyspánj dotčených rukopisůw a památek porůznu.

Žaltář *Witenberský* gest pergamenowý rukopis, obsahugjcy w sobě 283 listy w malém oktáwu. Náležel někdy bibliotece university Witenberské, teď pak, po wyzdwiženj university, w knihowně theologického seminarium tamže se chránj. W něm text latinský, gako základnj, psán gest něco hrubšjm pjsmem, text pak český wepsán gest mezi onen, gako meziřádkowé přeloženy, o něco drobněgšj literau. Saudjce podlé pjsma, obůg možné položití do prwnj čtwrti XIV stoletj. O dřewněgšjeh přjhodách tohoto rukopisu nic n a skrze známo nenj: gediné ze slow wnitř na deskách cyrillskými literami připsaných: »Go-

spodi, spasi Careviča, Za věru i věrnost,« a z polských, onde i onde po kragi položených gloss poněkud s podobností domýšleti se lze, že žaltář ten někdy w Rusku (snad w Bělorusku nebo Litvě?) a Polště se nacházel, a snad w čas reformacj nebo i pozděgi do Witenberku se dostal. Na počátku minulého stoletj již byl we Witenberku: neboť léta 1740 sld. Královecký jáhen Michal Lilienthal we swém spisu: Preussische Zehenden (Bd. II. S. 344 ff.) dosti obšjrnu zpráwu o něm vytisknauti dal, kterauž známý Torunský professor a spisowatel historie literatury polské, Jan Daniel Hoffmann, pro něg byl zhotowil. Zpráva tato však nikomu dosti učiniti nemohla, gešto Hoffmann, w giných slowanských nářečjeh, kromě polského, negsa zběhlý, na ney důležitějšj otázku: w gakém gazyku by žaltář ten psán byl? s gistotau naskrze odpověděti nemohl, za to wydáwage, žeby se gazyk poněkud sice českému podobati zdál, než žeby dobře i za bulharské anebo giné slowanské nářečj gmjn býti mohl. Pozděgi, l. 1809, Adelung, daw we swém spisu: Mithridates (Bd. II. Seite 665) několik weršůw na okázku z něho vytisknauti, wyhlásil řeč geho za polskau, a ačkoli nedlauho potom powolaný w té věci saudec, Dobrowský, we knize: Geschichte der böhm. Sprache und Literatur (2 Ausg. S. 120) z hrubého omylu geg káral, však nieméně polštj bibliografowé a spisowatelé historie literatury, opjrajce se na onom kwapném wýroku, neopominuli wydáwati ho za swúg, t. za polský. Obdržew na počátku gara 1840 ochotným propůgčenjm mého kragana, p. L. Štúra, wěrný přepis českého textu, i hned gsem poznal welikau cenu a wzácnost zachowaného nám w rukopisu tomto prastarého přeloženj českého žaltáře, aniž gsem prodlil porownati geg pilněgi s ginými mně dostupnými rukopisy. Witenberský tento rukopis pocházj sice od přepisowatele nad mjru buď neumělého buď nebdánliwého, kterýž swúg bez pochyby welmi starý original začasté mylně četl, anebo libowolně podděláwal (interpolowal), anobřz na mnohých mjstech naskrze čjsti neuměl a proto tytýž celá slowa, propowědi, werše propaustěl: však nieméně při všech těch takowých nedostatečjeh náležj zachované nám w rukopisu tom české přeloženj pro swau starobylost a giné vlastnosti mezi neywzácnějšj památky našj staré literatury, gak to njže prostranněgi se wyložj. Pořádek žalmůw gak latinského tak i českého textu od wúbec přigatého na mnoze gest rozdjlný: žalm 91 chybj docela, nalezáť se on sice latinsky na konci, než od giné ruky, a bez mezirádkowého přeloženj. Obyčegné zpěwy ze St. i N. Zákona a symbolum sw. Athanasia stogj u prostřed mezi žalmy, nikoli, gakž gindy, na konci.

Žaltář we zdejšj *Klementinské* čili kr. weřegné bibliotece se nacházegj, psán gest na pergamenu w kwartu, 147 listůw, a zawjrať w sobě, mimo obyčegné pjsně ze St. i N. Zákona, Te Deum, a symbolum (wětjm Boha) sw. Athanasia, též litanii všech swatých a památku (officium) za mrtwé. Podali o něm zpráwu a některé wýtahy z něho Dobrowský w *Gesch. d. böhmischen Liter.* (2 A. S. 117 ff.), Jungmann w *Hist. liter. české* (str. 29—30) a Hanka we knize: *Vetustiss. vocab. Lat.-Bohem.* (Str. XV. 209—234). Podlé pjsma náležjť i on do XIV stoletj, a sice do prwnj geho polowice; než z přemnohých omylůw přepisowánjm do textu geho wklauzlych poněkud s gistotau domysliti se lze, že mnohem dřjwe přeložen byl, čemuž i gazyk, patrné znaky wyššjho stáří na sobě nesa, náswědčuje. Přeloženj w tomto rukopisu zachované rozdjlněť gesti docela od tlumočenj rukopisu Witen-

berského. Wzdugeť se ono mjsty mnohem wjce od latinského originálu, nežli toto poslednj, gest následowně wolnějšj a srozumitelnějšj: než na odpor tomu pohřešugeme w něm giž mnohých znakůw a vlastnostj starobylé, půwodnj češtiny, gimíž toto tak bohatě nadáno gest. Tak n. p. dwogný počet, gehož we Witenberském tlumočenj tak přjnsně se šetj, w tomto buď docela zanedbán gest, buď aspoň nedosti prawidelně se užjwá.

Perğamenowý Žaltář, w bibliotece kapituly Pražské chráněný, a ze 100 listůw we kwartu záležej, posud nejméně znám gest. Pocházjť on rovně ze XIV stoletj, a sice spjše z druhé, nežli z prwnj geho polowice. Že ze staršjho rukopisu přepsán gest, patrnó gak z přemnohých omylůw a chyb, přepisowaci do textu wtraušených, tak též a předewšjm z toho, že u prostřed mezi žalmy, znaky nowějšjho, čtrnáctému stoletj přiměřeného gazyka na sobě nesaucjmi, wyskýtaj se giná mjsta, anobřz celj žalmowé, genž powahu a vlastnosti gazyka do mnohem staršj doby náležejcjhó načitě prozrazuj. Nerownost tato tjm se wyswětluje, že přepisowac nebo raděgi poddělawač (interpolator) textu we swé práci dosti důsledně nepokračowal, nýbřz obnowowaw některá mjsta dle potřeby swého času anebo swého vkusu, mnohými ginými, budto naschwále, anebo z nedbánliwosti, naskrze nehnul. Přeloženj toto od obogjhó nahoře uwedeného tak patrně se dělj, že mu samostatný půwod přiznati náchýlen gsem. Widj pak mi se, pokud o tom z porownánj sauditi mohu, že tlumočenj toto, co se dotýče ĝrammatického skladu gazyka, bytbyehom i sebe wjce poddělek a obnowek w něm připustili, mnohem méně přjznakůw hlubokého stářj a prwotnjho rázu češtiny w sobě zachowalo, nežli dotčené Witenberské: a však co do wýboru a posazowánj slow čili slohu, náležj mu bez odporu přednost přede dwěma ostatnjmi, což samo giž na pokrok a zdokonalenj uměnj překladatelského ukazuge. Při wšem při tom se přeloženj kapitulnj s klementinským we mnohých wěcech dosti bljzko stýká, ba co wjce mjsty wšecká tři slowo od slowa sauhlasj: což však gednak tjm wyswětliť lze, že pozdějšj tlumočnj o staršjm překladať wždy dobrau známost mjti a geho při swé práci onde i onde použitj mohl, gednak též, že při tak wěrném, nercili otrockém, doslownjm překladať knih biblických, gakáž gsau neystaršj česká, anobřz i ginogazyčná, přirozeným během wěci, i sebe wzďalenj a neodwisle pracujej tlumočnjci předce často na tatáž slowa uhoditi a celé sady stegně přeložiti museli.

Poděbradský čili Olešnický Žaltář, teď z pozůstalosti slawné rodiny Poděbradské w knjžcej (brunswické) bibliotece w Olešnici we Slezku, gest překrásný rukopis we folium, 174 listy, obsahujej w sobě mimo žalmy a obyčegně pjsně ze St. i N. Zákona, i mnohé giné kusy, gako litanii, wětšj modlitby, sedm žalmůw kagcejch s modlitbami, památku (officium) za mrtwé, kalendář atd. Na listu 135, po poslednj pjsni, čtau se w něm tato slowa: »Tuto sie dokonává žaltář pod lety božjho narozenie tisíc tři sta devadesát let a šest let.« Z nacházegjeho se pod obrazem ukřižowaného Spasitele, obratnj stranu prwnjho listu zaujmagcejm, štjtu čili erbu rodiny Poděbradské i Wartenberské, neméně z wypodobněnj dwau modljcejch se osob w českém krogi, gedné mužské a druhé ženské, s připogenjm štjtu Poděbradského ku prwnj z nich, na kragi listu 8ho, pod 1njm žalmen, naposledy z naskýtagjeho se w modlitbách na konci přidaných pohlawj ženského we

formuljch : já hřešnice, já hubeniec atd., s dobrým důvodem zavjratí lze, že žaltář tento psán byl w dotčeném (1396tém) roce pro panj Alžbětu, manželku pana Jana Bočka z Kunstatu a deeru Petra z Wartenberku a Kosti (r. 1386 nevyššjho purkrabj českého). Poněwadž pan Jan Boček (před l. 1410) bez dědieůw zemřel, podobno gest k wjře, že rukopis tento geho bratrowi, panu Viktorinowi, otcí krále Giřjho z Poděbrad, se dostal, kterýž sice též manželku Annu z domu Wartenberkowa měl, a však giž něco pozděgi, nežli rukopis náš psán gest, žiw byl (nar. 1403, umř. 1427 Ledna 1.) Ochotnému prostředkowanj ctihodného přijtele swého, p. Purkyně, profesora na uniwersitě Wratislawské, mám co děkowati za obdržený wěrný přepis tohoto důležitého rukopisu, gež giž dčjwe (l. 1809) Giřj Samuel Bandtke byl ohlédal a listownj zpráwu o něm našemu Dobrowskému zdlil, kterauž tento we swé: *Gesch. der böhmischen Liter.* (2 A. S. 184) wytisknauti dal. Porownánjm textu rukopisu tohoto s Witenberským brzo gsem se přeswědčil, že w obogjm gedno a též přeloženj nám se zachowalo, a že prwnj od poslednjho gediné w některých méně podstatných wěcech, t. w prawopisu, w grammatiekých formách a dosazowanj srozumitelnějšjeh slow mjsto zatmělých a zastaralých, se děl. Co se grammatiekých forem dotýče, na gewě gest, že w něm, gako w rukopisu giž téměř konce XIV stoletj dosahujcjm, gazyk podlé zvyku onoho wěku a způsobu giných rukopisůw též doby důsledně pozměněn a obnōwen gest, tak že archaismůw, gako n. př. *liud*, čakaj, obliubuju, břeuhō, cuzí, junošiee, věky věkóm atd., genž w rukopisu Witenberském geště tak zhusta se nacházej, tu giž naprosto žádných wjee nestáwá. Co se pak slohu tkne, prawda sice gest, že mnohá wetchá a temná slowa nowějšjm a srozumitelnějšjm mjsta postaupila, tak že k. př. mjsto *sabirstwo* čte se *zlost*, m. na pokon — na skončenie, m. *stól* — stolec, m. *pop* — kniez, m. *skutiti* — ěiniti, m. *wěce* — snem, m. *popestiti* — zaviniti, m. *harban* — koróna, m. *ladnost* — krása, m. *pihva* — fik, m. *zbierovati* — vyprostiti, m. *jestojska* — krmie, m. *zatrutiti* a *otrutiti* — zahubiti, m. *dvojdueh* (*diplois*) dvojnásoba, m. *nzěti* (*tabescere*) — zhynutí atd.; a však nicméně mnohá giná obhágila swého mjsta, gako n. př. *zdvíz* (*holocaustum*), *wraž* (*sors*, *praestigium*), *dučeje* (*cataracta*), *honitwa* (*patria*), *lazuka* (*reptile*), *obrznúti* (*abundare*), *znyju* (*conficior*, *ich verschmachte*), *teice* (*angustia*), *mrzkuju* (*abominor*), *připustj* (*insidiae*), *nezbožje* (*infelicitas*), *wieie* (*posteriora dorsi*), *pychlati sie* (*delectari*), *blahaju* (*benedico*) atd., ano někdy, ač pořjdku, podložené slowo řidšj a zanjmawějšj gest, nežli wystrčené, k. p. *zmek* m. *diabel*, *zablstwie* (= *zabylstwie*) m. *vzteklstwie* (*insania*), *podjeseň* m. *wesna* (*omylem*), *robotjř* m. *sluha*, *jadanie* m. *rydanie* (*furor*), *publý* m. *široký* (*vastus*) atd. Omýlůw a chyb rozliěného způsobu, někdy dosti nemotorných, i w tomto rukopisu arci hognost gest, gako n. př. *mlha* mjsto *měch* (několikrát), *zhniti* m. *nzěti* atd., a však nedostatkové tito wynahražuj se tjm, žeť on, gakž njže připomeneme, k ginému rodu rukopisůw ěili k giné reensj, nežli Witenberský, náležj, z čehož následuge, že rukopis tento w kritickém ohledu znamenitau gest pomůekau k oprawenj starého textu Witenberského, přepisowací welmi zkaženého a porauchaného.

Následuge, abych o poslednjch třech památkách, gež gsem ku přítomné práci swé pilněgi ohlédal a skaumal, na mjstě tomto krátkau zpráwu podal, t. o glossowaném

žaltářů latinském w Museum, o zlomech českého žaltáře w téže Museum, a naposledy o zlomku českého žaltáře w Brně nalezeném.

Glossovaný žaltář we vlastenském Museum, pergamenový rukopis w kwartu, 238 listůw, gest vlastně latinský žaltář psaný w XII stoletj, s českými meziřádkovými glossami, w XIII stoletj připsanými. S rukopisem tjmto giž dřjwe p. Hanka učené obecenstwo seznámil, genž i všechny w něm se nalazagjej české glossy we swých: *Vetustiss. Vocabul. Latin.-Bohem.* (Str. 234—258) vytisknauti dal. Pilněgšjm zpytowanjm a srownáwanjm těchto gloss nabyl gsem o tom dokonalého přesvědčenj, že glossator, genž ge wpisowal, nebyl vlastně půwodcem gegich, t. že newykládal a netlumočil ze swé hlavy, nýbrž že giž celý český žaltář hotový před rukama měl, z něhož gediné to, co se mu ljbilo aneb potřebné býti zdálo, do latinského swého exempláře, a sice dosti kwapně, wnášel. Tento od něho použitý český žaltář obsahowal w sobě totěž tlumočenj, kteréž se nám w rukopisu Witenberském zachowalo, ba co wjce náležel s tjmto kgednomu a témuž rodu rukopisůw čili recensj, neboť w obogjm tytéž poklésky a chyby textu, neuménjm nebo nedbau piscůw powstalé, se vyskytagj, gešto na odpor rukopis Poděbradský od nich čist a prost gest, ačkoli tento zase swau zvláštnj a nemenšj nákwasu omylůw má. Z wjce příkladůw zde gen tito dwa stůgte. Žalm 88, 39 čteme w obogjm, glossowaném i Witenberském rukopisu: omazal si pomazance tvého, distulisti Christum tuum, mjsto prawého: ovahal si. Žalm 113, 1: z ludu nestuluvného, de populo barbaro, mjsto nesmluvného. Žalm 97, 6: w trúbách lutých, in tubis ductilibus, mjsto dutých. Na proti tomu kde we prepisu Poděbradském něco zginačeno a zkaženo gest, tam obyčegně obůg staršj rukopis prawé čtenj zachowal, u př. nzěti mjsto zhníti, měchl m. mlha atd. Škoda, že na mnohých mjstech, zvláště z počátku rukopisu, české glossy od některé nepowolané ruky wyškřábány a docela zmazány gsau, tak že gich naprosto čjsti nelze.

Zlomek w Brně, na deskách staré bohoslownj knihy od p. K. nalezený a mně sdělený, záležj ze dwau listůw welmi pěkně a spráwně psaného žaltáře českého w malém oktáwu. Dle pjsma nebude nemjstno položitj geg do prwnj polowice XIV stoletj. Co se tkne textu, ten dokonale s Witenberským se srownáwá, wygma některé prawopisné maličkosti a několiko, budto w grammatických formách pozmeněných, bud docela wyměněných slow. Čtenj we zlomku tomto zachowaná gsau tato: Žalm 24, 3—22. 25, 1—12. 26, 1. 34, 5—28. 35, 1—10. I gest čeho litowati, že krásného a spráwného rukopisu tohoto tak maličký drobet zhaubě času ušel!

Naposledy *zlomek* českého Žaltáře, o němž geště zmjnknu učiniti musjm, nacházegjej se we knihowně *wlastenského Muscum*, a dle pjsma též do XIV stoletj padagjcj, záležj ze dwau pergamenových listůw w malém kwartu, a gest nám zde gediné proto důležitý, že w něm totěž přeloženj s Witenberským se nacházj: neboť w každém giném ohledu, z přjčiny, že welice zašpiněn a roztrhán gest, a tudy ani cele čten býti nemůže, cena geho welice malá gest.

Co se dotýče obau neystaršjch tištěných žaltářůw českých, totižto Pražského od r. 1487 we 4., a Plzeňského od r. 1499 w 8., shlédal gsem, že w nich giné, nowěgšj

přeloženj se zawjrá, rozdjlné od trogjo tlumočenj, w nahoře wytčených sedmi rakopisných památkách obsaženého. Tentýž, bez pochyby od Hussitůw anebo Utrakwistůw pošlý wýklad pozorowati lze i w lepém perğamenowém žaltáři w dwanácterce z XV stoletj u p. Hanky, dále w desjti rukopisech z XV a XVI stoletj, z nichž pět perğamenowych a tolikéž papjrowých, we zdegšj k. weřegné bibliotece.

Z toho, co gsem posawad uwedl, giž dostatečně wyswitá, že w dotčených sedmi neystaršjch památkách *troge přeloženj českého žaltáře* rozeznati lze, totižto *gedno* w rukopisu *Witenberském* a *Poděbradském* čili *Olešnickém*, w *glossowaném* žaltáři Musegnjm, a w *obau zlomcjh*, Musegnjm i Brněnském; *druhé* w rukopisu *Klementinském*; *třetj* w rukopisu *Kapitulnjm*. Na snadě pak gest, domýšleti se, že toto troge rozdjlné wyloženj gedné a též knihy nepowstalo stegným časem, nýbrž po sobě, w delšjm prodlenj času, a že přjčina toho množenj wýkladůw we snaženj a usilownosti horliwých kněžj hledati se musj, chtěgjejch staršj, poněkud nedokonalá a drsnatá, djlem giž zatmělá a nesrozumitelná přeloženj wytrelegšjmi a srozumitelněgšjmi nahraditi; rovně gasné a pochopitelné gest i to, že této změně a tomuto střjdánj rozdjlných tlumočenj welice přjzniwa byla ta okolnost, že český žaltář nebyl knihau liturgiekau, nboť u Slowanůw wýchodnj ejrkwe, u nichž, gak wůbec wědomo, služby božj w mateřském gazyku se konagj, wjce nad gedno přeloženj slowanského žaltáře a ewangelij známo nenj. Mnohem důležitěgšj a k wyloženj těžšj gest otázka: které z dotčených třj tlumočenj gest neystaršj a do kterého asi času půwod každého z nich sahá? Aníž gá sobě osolugi, žebych na tuto otázku sám dostatečně odpowěděti mohl, anobrž rád se k tomu znám, že pro nedostatek staršjch rukopisůw, w nichžby se Klementinské a kapitulnj tlumočenj wyskýtalo, nad ty dwa posawad známé, o starobylosti tohoto dwogjo wýkladu nic gistého twrditi nesmj, třebas o nj nepochybugi: a však neohljdage se na tu makawau mezeru swého zpytowánj, gjž vyplniti pro nedostatek pjsemných památek mně možné nebylo, nemohu předce nerozwinauti zde mjstněgi přjčin a důwodůw, kterými powozován gsa onomu přčloženj, genž w rukopisu Witenberském a Olešnickém, dále w glossowaném žaltáři Musegnjm, naposledy w obogjm zlomku, Brněnském i Musegnjm, se zdržuge, *welmi wyské stářj* připsati hotow gsem.

1. Z toho, co gsem nahoře powěděl, wjme, že glossator, genž asi w polowici XIII stoletj (gak gá saudjm) do swého latinského, nynj w Museum chráněného žaltáře česká slowa a průpowědi wписowal, měl před rukama giž celý český žaltář. Powaha zagisté geho gloss gest docela giná, nežli obyčegných, k. př. u Wacerada, kde česká glossa s latinským slowem w pádu a počtu a při časoslowjch w času a způsobu téměř wždycky se srownáwá; tuto na odpor tomu welmi zřjodka, a gen náhodau se to stáwá, tak že zřetedlně a makawě se widj, že glossator žaltáře gednotliwá česká slowa z celé sady wytrhowal a nad latinská posazowal, nic se neohljdage na to, že sazba slow (konstrukcj) w obogjm gazyku rozdjlná gest. Podlé toho nelze pochybowati, že českého přeloženj žaltáře giž w XIII stoletj, a sice w prwj polowici geho, stáwalo.

2. Rukopis, gehož glossator při swé práci použil, byl giž staršjmi a takořka stálými omyly piscůw naprzuñen, staršjmi a stálými prawjm, nbo titž omylowé, gakž nahoře dotčeno

i w rukopisu Witenberském se namjtagj, n. př. omazal si mjsto ovahal si, nestuluvného m. nesmluvného, lutých m. dutých atd. Tyto teď wytčené chyby a poklésky newešly naskrze do rukopisu Poděbradského; než tento naproti tomu má swé vlastnj takměř stálé pisecké poklésky, klada mlha mjsto mčch, zhniti m. nzěti atd. Z toho patrno gest, že giž w XIII stoletj, w němž neznámý glossator latinský musegnj žaltář glossowal, rukopisowé českého žaltáře we čtenj gednotliwých slow se různili, že mjsty ehybami a pokléskami přepisowatelůw zanečištění byli, a že w ohledu tom, eo do spolnosti a rozdjlůw gistých čtenj, w rozličné rody rukopisůw čili recensj se dělili. Takowjto ale rodowé rukopisůw čili recensj powstáwagj, gakž wědomo gest, teprwé w delšjm prodlenj času, častým přepisowánjm těloz textu, a geho buď zaumyslým opravowánjm, buď nedbanliwým zanečišťowánjm.

3. Rukopis Witenberský nese na sobě patrné a wjcnásobné znaky, z nichž wyswítá, že z welmi starého rukopisu přepisowán byl. Sem náležj předewšjm to, že přepisowáč na mnohých, a sice neytěžšjch mjsteeh, gednotliwá slowa, anobrž celé sady a werše, wynecelal, nikoli nedbau a nedopatřenjm — wpisowal-tě zagisté český wýklad slowo od slowa do latinského žaltáře, kdež mu pozůstalé mezery, čili newyložená latinská mjsta, takořka do oěj bjti musely, — nýbrž z bezděčné nauze a potřeby, proto že originálu swého, snad giž zwetšelého, wšudy čjsti nemohl. Dále wysokému stářj originálu geho náswědčugj i mnohá starým, za geho wěku giž neobyčegným prawopisem přepsaná slowa, n. př. napliň m. naplň, krive m. krve, napriznený m. naprzněný, stričenie m. strčenie atd., též časté *r* mjsto *ř*, *w* mjsto *uu*, a giná těm podobná.

4. Přeloženj to stjženo gest onde i onde takowými nedostatky a pokléskami, gakěž obyčegně gen při prwnjeh nedokonalých pokusjeh potkáváme. Ku potwrzenj toho uweđu zde gen dwa pjklady. Žalm 95, 8 slowa: tollite hostias et introite in atria ejus, přeložena gsau: vyňměte dřwi a venděte v sěň jeho. Tlumočnjk zmaß slowee *hostia s estium* čili gak se we střednjm wěku psáwalo *hestium*. W giných dwau wýkladeeh na mjstě tomto čte se spráwně: vzdvihněte oběti. Žalm 108, 10 prűpowěď: nutantes transferantur filii ejus, wyložena gest w glossowaném a Witenberském žaltáři: v nevidky přěneseni (gloss. přineseni) budte synové jeho. Lépe kapitulnj žaltář: bludni přěneseni budte (Castalio: errantes mendicent, De Wette: Umherschweifen und betteln müssen). I zde patrno gest, gak dalece wylkładač prawého smyslu slowa *nutantes*, snad na *nictantes* mysle, anebo tak we swém latinském exemplári čta, se ehybil. Třetj pjklad, Žalm 18, 2, čtenář nalezne njže, mezi wýgimky. Nenj pak k wjře podobno, žeby někdo mezi Staročechy, owšem mečůw než péra pilněgšjmi, mage dobré aneb aspoň snesitelné přeloženj žalmůw před rukama, o giné špatněgšj byl se pokusil: nýbrž naopak s lepšjm důwodem domýšleti se lze, že práwě makawá nedokonalost a drsnatost prwotnjho přeloženj pobjdlá pozděgšj horliwé bohoslowy k tomu, aby se o srozumitelněgšj a wytřelegšj přeloženj žalmůw, této w cjrkwí křestánské wedlé ewangelij neyobljbeněgšj knihy, zasazowali. Giž swrchu gsem připomenul, že wýkladowé, gež Klementinský a kapitulnj žaltář w sobě zdržugj, nikoli tak otrocky na literách a slowjeh latinského originálu, gak o Witenberský, nelpěgj, nýbrž že sloh gegich, zwlášť kapitulnjho, gadrněgšj, wytřelegšj, plynněgšj, gednjm slowem češtěgšj gest.

5. Přeloženj Witenberské, ačkoli častým přepisovánjm a mnohonásobnjm poddělávánjm (interpolovánjm), dle svědectwj pozůstalých rukopisůw giž welice zginačené a zkažené, zachowalo předce mnohem wětšj počet, než ostatnj dvě, neomylných příznakůw staré češtiny, pro zpytatele gazyka slowanského welmi důležitých, gakž o tom každý saudný znatel pilněgšjm přirownánjm všech třj wespolek snadno se přeswěděj. Celý sklad gazyka a přirozená geho barwa, pokud geště proměněna a zmazána nenj, prozrazuge wěk daleko nazpět za končiny XIII stoletj zasahugjej.

6. Naposledy i ta okolnost, že ze *sedmi* posud známých neystaršjch rukopisůw českého žaltáře *patry* práwě toto přeloženj w sobě obsahugj, gešto naproti tomu ostatnj dwoge posud gen w gednotliwých rukopisech nalezeno gest, zdá se tomu náswědčowati, žeť ono we staré době bylo neyrozšjřeněgšj, což zagisté nikoli wnitrnj ceně a wýbornosti geho, nýbrž gediné starobylosti a tudy pošlé wzácnosti připsati lze.

Podlé těchto zde rozwinutých důwodůw, kteréž se mi i podstatnj i dosti gasnj býti widj, a s obrácenjm zřetele na to, že Čechowé, genž giž tak časně, gak teď dokázano gest, ewangelium do swého přirozeného gazyka přeložili, dlauho po swém obrácenj na křesťanskau wjru bez wýkladu žalmůw, této w cjrkwi křesťanské každého času a u všech národůw tak welice oblíbené knihy, býti nemohli, newáhám se bez rozpakůw swé zdánj pronesti w ten smysl, že českého přeloženj žaltáře giž aspoň w XI stol., aě nedřjweli, stáwalo, a že přeloženj, kteréž w obogjm rukopisu, Witenberském i glossowaném Musegnjm, gakožto w těch mezi pěti stegnorodými neystaršjch, až na nás a na tyto naše časy se zachowalo, podlé wnitrnjch geho známek za takowé pokládám, genž onoho prwnjho přeloženj neyblížšj gest, a snad nic giného nenj, než ono samo, ačkoli w podobě nás došlé giž welice pozměněné a zginačené. Toto wšak mé wyznánj nečelj tam, abych ostatnjm dvěma wýkladům, Klementinskému a kapitulnjmu, weliké pro gazykozpyt náš ceny a wáznosti popjral: anobrž na odpor tomu sám žiwě přegi a žádám, aby ku prospěchu českého gazykozpytu všiekni tři wýkladowé buď pospolu, nebo obzwláštňě, eo neydrjwje a co neyprávňegi na swětlo wydání byli, neboť aby text dwau poslednjch k textu prwnjho pauze co různá čtenj čili warianty připogen byl, to, byť s welikau pracj i možné bylo, předce mým zdánjm nemjstné a opačné gest.

Pro lepšj wěj nahoře wyloženyh wyswětlenj, též některých úsudkůw a domněnek mých dokázánj, pokládaj se tu některé wýtahy a wýgimky z rukopisu Witenberského, a pro snadněgšj všech třj textůw čili wýkladůw přirownánj, i celý 103 žalm z rukopisu Klementinského a Kapitulnjho.

I. Wýbor řidšjch, djlem zastaralých slow a forem. (Z rkp. Witenberského, některá z Poděbradského.)

a) *Hlawnj slowa.*

Blyskotiny (eoruscationes). božee (deus, videl. gentiřium). česařowstvo (imperium, srow. králowstvo). dobroděč (benefactor). družje (consors). dučeja, dučeje (cataraeta, Ps. 41, 8. w hlasu dučeji tyh, in voce cataractarum tuarum, spol. ducezaja). harban (corona,

Ps. 64, 12: poželináš liarbanu leta litosti tvé, benedices coronae anni benignitatis tuae). hoj (abundantia). honitva (patria). hospoda (= hospodin) jadanie (furor). jestojska (esca, tak i w illyr.). junošice (adolescens). kopaniče (puteus). kožnik (uter). ladnosť (decor). lazuka (reptile, pol. řazčeka). mrlina (morticinium). nezbožie (infelicitas). nylost (zelus, Eifer). obrama (scandalum, snad omyl mjsto: obrana). obrstvie (abundantia, srow. březj, ač nejni omyl mjsto obizstvie). obvrv (funiculus). opietva (velamentum). peluš (= peleš). pilva (ficus). podjeseň (ver, omylem, vlastně autumnus). pokon (finis). pop (sacerdos). poplza, poplza (lapsus). přeradost (jubilum). přescělenie (supplantatio). připusty (insidiae). pychlánie (delectatio). robotjř (servus). ruh (scandalum). sabirstvo (nequitia, srow. sabie a sábnik). skrovadnice (cymbalum). skutitel (creator). slavota (solemnitas). spal (dormitor). ssal (lactens, Säugling). starosta (senior). stól (thronus, Žalm 88, 30: a stól jeho, et thronum ejus nad linij, w textu seň: Žalm 92, 2. upraven stól tvój, parata sedes tua, ó θρόνος σου). stupěje (vestigium). udulanie (pusillanimitas, Žalm 54, 9. ot udulanie ducha, a pusillanimitate spiritus, Pod. ot bázni, Kap. ot maličkosti ducha). uz (ora). teice (angustia, od kmene: tesk, či snad teice? Žalm 118, 143: smutek a teice, tribulatio et angustia. Pod. núze, Kap. stiskanie). var (aestus). věce (concilium, Žalm 21, 17: věce zlobivých oblehlo mie, concilium malignantium obsedit me, Pca. snem, Klem. rada ducholovná, Kap. sbor ducholových, Žalm 39, 11: ot věce velikého, a concilio multo, Pod. ot senma, Kap. ot sboru mnohého). vep (clamor). vesno neutr. (ver). vicie, vice (posteriora dorsi, Žalm 67, 14: a vicie chřbeta jeho, et posteriora dorsi ejus; Gloss. vice, Pod. vice, Kap. tyl chřebta, ač nestogjli to w rkpp. mylně mjsto nice, o kterémž viz Lindůw pol. a Junginannůw čes. slownjk). vlasti (gentes). vráž (sors). vrv (zona). vysočec (altissimus, o Bohu). zablstvie (insania, ginde zablstvie). zemanin (incola). zdviž, vzdviž (holocaustum, Brandopfer). zmek (diabolus). zlob (malignitas). žizň (ubertas).

b) *Přjdaaná slova.*

Jabčen (Apfel =, custodia pomorum). lodovalný (epulans). malučký (Pod. malitký). medký (suavis). obrzný (abundans). ohňovatý (igneus). novitký (novellus). puhlý (vastus). tepelý (directus, Žalm 25, 12: stála na tepielém, stetit in directo, Pod. na topielém, Klem. v spraveniu, Kap. v upřiemnosti). tščivý (inanis). vestek (omnis). vsecherný (omnis). žezivý (sitiens.)

c) *Časoslova.*

Blahaju, vzbahaju (benedico). nzěti (tabescere, odtud mze, tabes, s proměnou n w m, gako nraw a mraw, dále: mizeti, staroč. misati atd.) znyju (conficior, ich verschnachte). obrznúti (abundare, mjsto obřeznúti?). ováhati (differre). podpietiti (supplantare). popestiti (delinquere). požičeti, poičeti (= púgěiti). přělúdití (dejicere, Wřt. přelstíti). přeradovati sie (jubilaré). přiměnití (aestimare). pychlati sie, opychlati sie (delectari). řemeslnití (operari). rozeskřvití (liquefacere). rozřevnití (exacerbare). roztaji act. (liquefacio). skutití (facere). směchvaletí (subsannare). tytrati, vztytrati (murmurare, ginde vrtrati). vdarnití (frustrare). vejvozi (= weywođjm). všěvuju (visito). vzbočiti sie (recalcitrare). vzchoce (volet). vmy-

kovati (abominari). vzobeuju (eomunico). zaprtiti sie (eorrunpi). zatrutiti, otrutiti (truei-dare, srow. pol. traćić, zatraćić, a trueiciel). zbierovati, zbierovaný (liberare, liberatus). zhynuju, zhynovati (perire). zpictičiti (supplantare). ztroskati sie (compungi). želeti sie (compungi).

d) *Přjslowce a pogislowce.*

ač (si). hobežně (abundanter). obaky, obake (verumtamen). oblizu (prope). ponie (forsitan). vedie (enim). ynevidky (elam, furtim? ex improviso? tlumočeno tjm slovo latinské: nutantes).

e) *Citowce.*

ova (ecce). todie, todieti (eccc).

Mnohá z těchto, zde wjee pro příklad, nežli pro auplné věci wylčeny uwedených slow giž we přebohatém skladu našeho gazyka, t. Slownjku p. Jungmanna, se nacházegj, ncž že z našich památek nowého swěta a potwrzenj nabýwagj, proto zde w řadě giných položena gsau: giná, odginud neznámá, tu poneyprwé se vyskýtagj, gedna i druhá djlem pilněgšjho skaumánj a wyswětlenj požadugjee. Neboť, ač mnohá z nich buď sama sebau, buď přirownánjm giných nářečj prawá a přesná se býti wykazugj, gako na př. dučeje, jestojska, lazuka, nezbožie, nylošť, robotjř, sabirstwo, vráž, vzdviž, blahaju, medký, puhlý, nzěti, zrvju, ovalhati, podpietiti, pyehlati sie, rozrewniti, vščewuju atd.; wšak nieméně gsaut i takowá, a sice w dosti velikém počtu, gichž tak naprosto, bez doloženj z giných prame-nůw a wyswětlenj půwodu i prawého smyslu gegich, za čistá a domácj přigmati nelze, gako n. p. harban, obrama, obrstwie, obrzný; obrznúti (zdaž to omylem psáno mjsto: obizstwie, obizný, obiznúti, čili mjsto: obřezstwie, obřezný, obřeznúti, rozhodnauti nemohu), udulanje, teice, vice, zablstwie, popestiti, tytrati, vztytrati, zbierowati atd. Možné zagisté, ba velmi podobné gest, že některá z těchto teď uwedených slow, aspoň w té podobě, w kteréž se nám zde vyskýtagj, zkažena gsau; ačkoli proto wšech, bez pilněgšjho věci wyšetřenj, w pochybnost a podezřenj bráti nelze. Tak n. př. slowce »tepielý« (Žalm 25, 12: stala na tepielém, stetit in directo) zdálo mi se z počátku w rukopisu Witenberském býti zkaženě; a wšak pozděgi, dostaw zlomku Brněnského, pocházegjegjho z rukopisu velmi spráwně psaného, shledal gsem, že i w něm psáno stogj: »na topielém,« aníž teď pochybugi, že slowce to s našjm »tepilý, ztepilý« gedno a též gest, a že někdy tolik eo »přjmý« zname-nalo (e a o se, gak známo stjždá, n. p. sobú, sebau, tobú, tebau atd., pročez snad i slowce *tepol* k tomuto kmenu náležj). Před užjwánjm takowých pochybných, gen gednau někde čtených slow (*ἀπαξ λεγόμενα*) nowěgšjch spisowatelůw českých důrazně wstřjhati dlužno, čehož kdyby se bylo posud pilněgi šetřilo, nebylo by se nám do nowěgšj češtiny tolik nespráwně tworených a nemotorných, wětšjm djlem pauze z mylného čtenj pošlých slow wlaudilo, gež teď z nj vyháněti a zamezowati nemálo práce státi bude. —

f) *Mluwnické zvláštncsti.*

Předsuwka *h* dosti často se vyskýtá: hobežně, hobeň, huhybujueičho, rozhrěšiti (jež wín řetiez stáhl jest, milost twá rač rozhrěšiti, a hned njž: jež hrěchów řetiez wieže, smilowáním twj milosti rozwiež).

Změkčování *n*, kdež po něm *j* následuje, v náměstkách a v přjčestj se zanedbává: nen (m. nej, eum), nemu, nem, učinen, zaslonen atd. Totéž i v giných staročeských památkách znamenati lze.

Přjsuwné *n*, mjsto půwodnjho *j*, we slowei: nen (eum), m. nej.

Přehlasenj *a* w *e*, w náměstce: nem m. náni.

Změna *ch* w *s* w Lokálu, w sadě: v sěnech tvýs, in atriis tuis, Žalm 64, 5. ač nejli to omyl pisce.

Nerjdko čtau se staré komparatiwy: milěji byl, sněha bělěji. Gindy se *d* měnj w *z*: mlazší, slazší. Pozoru hodný gest superlatiw: přenajmoenějši (potentissimus).

Starý akkusatiw, nominatiwu rovný, w průpowědi: učinili *telec*, fecerunt vitulum, Žalm 105, 19.

W přjtomném času množném počtu pravidelně *my*: vzradujemy sie, vzveličimy sie.

W třetj osobě téhož času gednotného i množného počtu welmi zhusta namjtá se *t*, ostatek *to*, mjm, prvotnj pravidelné formy: nevezmeť, odplatit; jsúť, uslyšiet atd.

Tak též i w rozkazowacjm způsobu nad mjru často čte se geště *i*: sudi, ustavi, vyprosti, prosvětí, uslyši, obrati, roztrati atd.

Neobyčegné a nepravidelné gest: nebuděch, mjsto neběch.

Nacházj se i datiw mjsto genitiwu, gako we staroslowanském, a však gen we formulí: na věky věkom (několikrát: na věky věkoma, w dwogném počtu). Tento w též sadě i w kapitulnjm žalťari a neystaršjm českém passionálu potkáváme.

Uváženj hodné gest pravidelné užjwánj přjdwného slowa na *-owý* tam, kdež w latině hlawnj slowo s giným hlawnjm w genitiwu se pogj, na př. böh bohový (deus deorum), jed aspidový (venenum aspidum), dětem vranovým (pullis corvorum), na peři u větrovém (super pennas ventorum), uhliě ohňové (carbones ignis), pec ohnovú (clibanum ignis), před obličejem větrovým (ante faciem venti), v rucě mečovej (in manu gladii), slúpa oblakového (in columna nubis), pivnik mědový (lebes), do roha oltářového (cornu altaris), v den bojový (in die belli), v silě koňovej (in fortitudine equi) atd. Řidšj gsau giná zakončenj: jabčena stráža (custodia pomorum), krmie chlěbna (esca panis) atd. Wzpomjáme si zde na známé výrazy: s pluky Čechovými, a: věšěbám vítězovým, w Libušině saudu, gež dle toho možná pokládati za stegná s »pluky českými« a »věšěbám vítězkým.«

Časoslowo *wlásti* nacházjme spogené s datiweni, gako w dotčeném Libušině saudu: Žalm 9, 3: když bude vlásti chudým (mn. poč.): vládněš živým i mrtvým (w modlitbě rkp. Poděbr.)

Dwogný počet w přeloženj tomto na všech mjstech w pravidelné způsobě se čte, gak w málo kterých giných staročeských památkách z XIII, nercili XIV stoletj, n. př. ot rukú psowú; rty tvá at nemluwita lsi; oči jeho w chudého zřita; v rucě tvoji; pod chladem křjdlú tvú položil si lokty má atd.

Naposledy zasluhge připomenutj tak gmenowané futurum conditionale čili exactum, we staročeských památkách giž dosti řjdké: ač zapomanul budu tebe, Žalm 136, 5; ač moji nebudú ustali, Žalm 18, 14.

II. W ý g i m k y z t e x t u.

a) Původním pravopisem.

Žalm 25.

Z rkp. Witenberského.

1. Sudi me, hospodyne, nebo yz w newy-
nye mey wšel sem: a w hospodina wšlagie
nebudu nemoczen.

2. Spatři mne, hospodine, y pokusy mne:
zzy ledwie me y sirdcze me.

3. Nebo milosirdye tve przed oczyma my-
ma gest: y smylil sem sie v prawdie twey.

4. Nesedal sem w snatku w yesutnem: a
s krziwdu ezynieczymy newendu.

5. Nenawidiel sem sboru zlobyweho: a
s hrziessnymy nesadu.

6. Vmygi mezy newynnymy ruczie mogi: y
obklyczy oltarz twoy, hospodyne:

7. Abich uslyšsal hlas chwały tve, y wy-
mluwil wsieczky dywy tve.

8. Hospodine, mylowal sem krassu domu
tweho, a miesto przybywanye slawy tve.

9. Nezatraczy (*sic*) s krzywimy, boze, dussie
me, a s muzmy kyrwawymy zywot moy:

10. W nichze ruku neprawa ysu, prawcie
gich napilnena jest darow.

11. Ale yz w newynye mey wšel sem: wy-
kupi me, y slituy sie nade mnu.

12. Noha ma stala na tepielem: we sbo-
rziech wzblahayu tobie, hospodine.

Žalm 25.

Ze zlomku Brněnského.

1. Sud me, hospodine, nebo yz w newy-
nye mey wšel ysem: a w hospodyna uflagie nebudu
nemoczen.

2. Zpatři mne, hospodine, y pokus mne:
zzy ledwie me a syrdcze me.

3. Nebo milosyrdie tve przed oczyma my-
ma gest: y smylil gsem sye w prawdye twey.

4. Nesediel sem w snatku gyesutnem a
krziwdu (*sic*) czynicziemi newendu.

5. Nenawidiel sem sboru zlobiueho: a s hrzie-
snymy nessadu.

6. Vmygi mezi nevinnyymi ruczie mogi: y
obkluczy oltarz

7.
. dywi twé.

8. Hospodine, mylowal (*sic*) krasu domu
tweho, a miesto przybywanie chwały tve.

9. Nezatraczy s krzywimy, boze, dussie
me, a s muzmy krwawymy zywota meho.

10. W nychze ruku neprauedlnosti ysu, pra-
wicie gich napylnyena gest darow.

11. Ale yz w newynye mey wšel sem: wy-
kup me, y slituy sie nade mnu.

12. Noha ma stala na topielem: we sbo-
rzyech wzblahagiut tobie, hospodine.

b) Obnoveným pravopisem.

Z rukopisu Witenberského.

1. In finem, Psalmus David 18.

2. Coeli enarrant gloriam Dei, et opera
manuum ejus annunciat firmamentum.

3. Dies diei eruetat verbum, et nox nocti
indicat scientiam.

Žalm 18.

2. Nebesa vypravuji slávu boží, a děla rukú
jeho zvěstují (*sic*) tvrdost.

3. Den dni vzřihá slovo, a noc noci uka-
zuje umění.

4. Non sunt loquelaе, neque sermones, quorum non audiantur voces eorum.

5. In omnem terram exivit sonus eorum: et in fines orbis terrae verba eorum.

6. In sole posuit tabernaculum suum: et ipse tamquam sponsus procedens de thalamo suo: exultavit ut gigas ad currendam viam,

7. A summo coelo egressio ejus: et occursum ejus usque ad summum ejus: nec est, qui se abscondat a calore ejus.

8. Lex domini immaculata convertens animas: testimonium Domini fidele, sapientiam praestans parvulis.

9. Justitiae domini rectae, lactificantes corda: praeceptum Domini lucidum, illuminans oculos.

10. Timor Domini sanctus, permanens in seculum seculi: iudicia Domini vera, justificata in semet ipsa.

11. Desiderabilia super aurum et lapidem pretiosum multum: et dulciora super mel et favum.

12. Etenim servus tuus custodit ea, in custodiendis illis retributio multa.

13. Delicta quis intelligit? Ab occultis meis munda me:

14. Et ab alienis parce servo tuo. Si mei non fuerint dominati, tunc immaculatus ero: et emundabor a delicto maximo.

15. Et erunt, ut complaceant eloquia oris mei: et meditatio cordis mei in conspectu tuo semper. Domine, adjutor meus, et redemptor meus.

4. Nejsú lalaholi ani řeči, jižby neslyšel hlasův jich.

5. Ve vsiu zemi vyšel zvuk jich: a v kraje světa zemského slova jich.

6. V slunci položil stanek svůj: a on jako ženich chodí z komnaty své: vzvesela se jako obr ku běžení cesty,

7. Ot vysokého nebe výstroj jeho: a utkanie jeho až do výsosti jeho: ni jest, kto se skryje ot horkosti jeho.

8. Zákon hospodinův neposkrvnený obracuje duše: svědectvie hospodinovo věrné, múdrost dávaje malukým.

9. Práva hospodinova pravé, těšící srdce: kázanie hospodinovo světlé, posvěcuje oči.

10. Strach hospodinův svatý, bydlie na věky věkom: práva hospodinova věrna, zpravena sama v sobě.

11. Žadnější nad zlata i kamen drahý velmi: i sladše nad med stred.

12. A todie slůha tvůj střeže jich, v střžení jich otplata veliká.

13. Viny kdož rozumie? Ot tajných mých učisti mie:

14. A ot cizích otpusti služě tvému. Ač moji nebudú ustali, tehdy neposkrvnen budu: učisci se ot lřecha velikého.

15. A budú, aby se zmilila mluvenie ust mých: a myslenie srdce mého před tobú vesdy. Hospodine, pomocniku můj a vykupiteli můj.

Různočetn. V. 4. *Ol.* jichžby nebyli slyšeni hlasové jich. — V. 5. *Vit.* všel m. vyšel. v kraji m. v kraje. *Ol.* okrse m. světa. V. 6. *Ol.* chrám m. stanek. vychodí z chýže své. zvescíl se. cesty. — V. 7. *Ol.* od vyšého. vyšcie m. výstroj. ani m. ni. schova m. skryje. — V. 8. *Ol.* chovaje m. obracuje. malukým. — V. 9. *Ol.* spravná m. pravé. vzradující m. těšící. osvécuje. — V. 10. *Ol.* věky i věky. sudové — věrni m. práva — věrna. opravující se sám (*tak, místo sami*) v sobě. — V. 11. *Ol.* žadanější. a nad kamen'. mnohem m. velmi. a sladší. — V. 12. *Ol.* a toť. *Vit.* v střžení. *Ol.* mnohá m. veliká. — V. 13. *Ol.* vinám — rozumie. učist. — V. 14. *Ol.* otpust. ač mnú nebudú vlastní m. ač moji nebudú ustali. nezkalen m. neposkrvnen. odcíšen budu převelikého. — V. 15. *Ol.* slibily výmluvy m. zmilila mluvenie. vykupiteli.

Ipsi David. 103.

1. Benedic, anima mea, Domino: Domine, Deus meus, magnificatus es vehementer. Confessionem et decorem induisti:

2. Amictus lumine, sicut vestimento: extendens coelumi, sicut pellem:

3. Qui tegis aquis superiora ejus. Qui ponis nubem ascensum tuum: qui ambulat super pennas ventorum.

4. Qui facis angelos tuos spiritus: et ministros tuos ignem urentem.

5. Qui fundasti terram super stabilitatem saam: non inclinabitur in seculum seculi.

6. Abyssus, sicut vestimentum, amictus ejus: super montes stabunt aquae.

7. Ab increpatione tua fugient: a voce tonitru tui formidabunt.

8. Ascendunt montes, et descendunt campi in locum, quem fundasti eis.

9. Terminum posuisti, quem non transgredientur: neque convertentur operire terram.

10. Qui emittis fontes in convallibus: inter medium mortium pertransibunt aquae.

11. Potabunt omnes bestiae agri: expectabunt onagri in siti sua.

12. Super ea volucres coeli habitabunt: de medio petrarum dabunt voces.

13. Rigans montes de superioribus suis: de fructu operum tuorum satiabitur terra:

14. Producens foenum jumentis, et herbam servituti hominum: ut educas panem de terra:

15. Et vinum laetificet cor hominis: ut exhilaret faciem in oleo: et panis cor hominis confirmet.

Žalm 103.

1. Blahaj, duše má, hospodinu: hospodine, bože můj, vzveličen jsi vnahle. V zpověď a v krásu jsi se oblek:

2. Oděn světlostí jako ruchem: z prostřev nebe jako kožu:

3. Jenž kryješ vodami hořejnie jich. Jenž pokládáš oblak vzchod tvůj: jenž chodíš na peři větrovém.

4. Jenž činiš andiely tvé duchy: a slůhy tvé ohnem žhucím.

5. Jenž jsi ustavil zemi na ustavičenství jeje: nenachýli sie na věky věkóm.

6. Bezden jako rúcho oděnie jeho: na horách stanú vody.

7. Ot lánie tvého zaběhnú: ot hlasu hromu tvého sie vzbójé.

8. Vzhodíe hory, a schodíe pole na město, jež jsi založil jim.

9. Meziu jsi položil, jež nepřestúpíe: ani sie obrátie zakrývati zemie.

10. Jenž vypuščíješ studnice v podolu: prostřed hor potekú vody.

11. Pítí budú vsecka zvířata polska: i včakají losové v žézi svej.

12. Nad nimi ptáci nebescí budú bydlti: z prostřed opok dadie hlas.

13. Vlaže hory z vyšších svých: z plodu skutkóv tvých nasýti sie zemie.

14. Vyvodie sěno skotu, a zelinu službě ludskej: aby vyvedl chleb z zemie:

15. A víno by utěšilo srdce ludske: aby omzil (?) obličej v oleji: a chleb srdce člověče posilní.

Různočtenj. V. 1. *Ol.* velmi m. vnahle. zpověď — krásu, bez v. oblekl. — V. 2. *Ol.* koži. — V. 3. *Ol.* jeho m. jich. kladeš m. pokládáš. — V. 4. *Vt.* čini. *Ol.* oheň žhucí. — V. 5. *Ol.* zemi. ustavičenství. věky i věky. — V. 7. *Ol.* od. — V. 9. *Ol.* mezi. zakrývat. — V. 10. *Ol.* v podolech. — V. 41. *Pl.* všетка. lesná m. polská. čekati budú. — V. 12. *Ol.* vzbudíe. opok. — V. 13. *Ol.* z výsostí svých. — V. 14. *Ol.* ludskej. *Vt.* zemie m. z zemie. — V. 15. *Ol.* aby těšilo. lidské. aby objesnil obličej jeho v oleji, *vulg.* ut exhilaret faciem in oleo. Čtenj rukopisu *Vt.* »omzil« gest temné, ac nenjli přepisovači zkažené. člověčiho posilí. —

16. Saturabuntur ligna campi, et cedri Libani, quas plantavit:

17. Illic passereres nidificabunt. Herodii domus dux est eorum.

18. Montes excelsi cervis: petra refugium herinacis.

19. Fecit lunam in tempora: sol cognovit occasum suum.

20. Posuisti tenebras, et facta est nox: in ipsa pertransibunt omnes bestiae silvae?

21. Catuli leonum rugientes, ut rapiant, et quaerant a Deo escam sibi.

22. Ortus est sol, et congregati sunt: et in cubilibus suis collocabuntur.

23. Exhibet homo ad opus suum: et ad operationem suam usque ad vesperum.

24. Quam magnificata sunt opera tua, Domine! Omnia in sapientia fecisti: impleta est terra possessione tua.

25. Hoc mare magnum et spatiosum manibus: illic reptilia quorum non est numerus. Animalia pusilla cum magnis:

26. Illic naves pertransibunt. Draco iste, quem formasti ad illudendum ei:

27. Omnia a te expectant, ut des illis escam in tempore.

28. Dante te illis, colligent: aperiente te manum tuam, omnia implebuntur bonitate.

29. Avertente autem te faciem, turbabuntur: auferes spiritum eorum, et deficient, et in pulverem suum revertentur.

16. Syto bude dřevo polské, a cedri Libanai, jež vsadil:

17. Tam vrabci sie hnízdic: rariohový dóm vévoda jest jich.

18. Hory vysoké jelenóm: opoka utočišče ježkóm.

19. Učinił mĕsiec v časy: slunce poznalo západ svůj.

20. Položil jsi tny, i učinena jest noc: v nicj přejdú vsecka zvířata lesná.

21. Šćenata lvoví řevúce, aby trlili, a hledali ot boha krmic sobě.

22. Vzešlo jest slunce, a sebrali jsú sie: a v pelešich svýchli sie skladú.

23. Vynde ělověk k dřlu svému: a k dělaniu svému až do večera.

24. Jako vzveličeni jsúť skutei tvoji, hospodine! Vsecko 's v múdrosti učinil: naplnena jest zemie sbožie tvého.

25. To moře veliké a široké rukama: tamo lazuky, ječž nenie čisla. Zvěř malučký s velikým:

26. Tam lodie budú mijeti. A ješcer ten, jehož jsi stvořil ku pohrávanu jemu:

27. Vsecko ot tebe čeká, aby dal jim krmí v čas.

28. Ač dáš ty jim, sberú: otevříc ruku tvú, vsecko sie naplní dobroty.

29. Ale ač obrátíš obličej, smutie sie: otejměš duch jich, i zemdlejú, a v popel svůj sie vrátie.

Různočtenj. V. 16. *OL.* Nasyti sie dřevie polné. — V. 17. *OL.* zhnězdic. rariohový dóm. *Gloss. Mus.* rarioh, *t. g.* rariohóm, *mylně.* — V. 18. *OL.* ježóm. — V. 19. *Vit.* v času. — V. 20. *OL.* učinena. *Vit.* přijdú. *OL.* vše. — V. 21. *Vit.* šćenata *s glossau* deti *nad linij.* *OL.* mladata lvov řevúce, aby popadli i hledali pokrmu od boha sobě. — V. 22. *OL.* vzešlo, *bez* jest. sebrala. v pelešieh. — V. 23. *OL.* k dělaniu. — V. 24. *OL.* jako jsú. vše *m.* vsecko. jsi učinil. naplnena. vladanie *m.* sbožie. — V. 25. *OL.* lazuky tamo. živeli (*zywyely*) *m.* zvěř. malitka s velikým. — V. 26. *OL.* tamo. *Vit.* ku pohrávanu, *s glossau* přeluzeniu *nad linij.* *OL.* pohrávaní. *Gloss. Mus.* ku pohrávanu, *což za pravé přigato.* — V. 27. *OL.* všetko. od. čeká. — V. 28. *OL.* a když jim ty dáš. a když otevřeš. *Gloss. Mus.* ač otevřel. *OL.* všetko. — V. 29. *OL.* když odvrátíš. obličej tvój. zhyňú *m.* zemdlejú. v prach *m.* v popel. navrátie. —

30. Emittes spiritum tuum, et creabuntur:
et renovabis faciem terrae.

31. Sit gloria Domini in seculum: laetabitur Dominus in operibus suis.

32. Qui respicit terram, et facit eam tremere: qui tangit montes et fumigant.

33. Cantabo Domino in vita mea: psallam Deo meo, quamdiu sum.

34. Jueundum sit ei eloquium meum: ego vero delectabor in Domino.

35. Deficient peccatores a terra, et iniqui, ita ut non sint: benedic, anima mea, Domino.

30. Vypusti duch tvůj, a stvořena budu: i obnovíš obličej zemský.

31. Buď chvála hospodinova na věky: vzraduje sie hospodin ve všech skutečích svých.

32. Jenž hledie na zemi, i káže sie jej třístí: jenž dotkne hor, i vzkúříe sie.

33. Vzpěvaju hospodinu v životě mém: zpěvaju bobu mému, donidž jsem.

34. Vesela buď jemu umluva má: jáz vedie vzpychli v hospodinu.

35. Zhyňte hříšní z zemie, a nepraví tak, jakž jich nebud: blahaj, duše má, hospodinu.

1. In finem, *Psalmus David.* 138.

Domine, probasti me, et cognovisti me:

2. Tu cognovisti sessionem meam et resurrectionem meam.

3. Intellexisti cogitationes meas de longe: semitam meam et funiculum meum investigasti.

4. Et omnes vias meas praevidisti: quia non est sermo in lingua mea.

5. Ecce, Domine, tu cognovisti omnia novissima et antiqua: tu formasti me, et posuisti super me manum tuam.

6. Mirabilis facta est scientia tua ex me: confortata est, et non potero ad eam.

7. Quo ibo a spiritu tuo? et quo a facie tua fugiam?

8. Si ascendero in coelum, tu illic es: si descendero in infernum, ades.

9. Si sumpsero pennas meas diluculo, et habitavero in extremis maris:

Žalm 138.

1. Hospodine, zkusil jsi mne, i poznal jsi mie:

2. Tys poznal seděnie me i vzkřěšenie mé.

3. Urozoměl jsi myšlenie mé zdaleka: stezku mů i provazek můj dostihl jsi.

4. A vsie cěsty mé převiděl jsi: nebo nenie hlahola v jazyku mém.

5. A todie, hospodine, ty poznal jsi vseeka poslednie i stará: ty jsi stvořil mie i položil jsi na mie ruku tvú.

6. Divné učineno jest učenie tvé ze mne: potvrzeno jest, a nemoci budu k nemu.

7. Kam pójdu ot ducha tvého? a kam ot obličeje tvého poběhnu?

8. Ač vzendu na nebe, ty tamo jsi: ač stúpí do pekla, jsi.

9. Ač vezmu peřie mé v zabřězděnie, a bydlení budu na skončinách morských:

Různočej. V. 30. *Ol.* Vypust. — V. 31. *Ol.* v skutech, bez všech. — V. 32. *Ol.* hledi, a m. i. dotkne sie hory. — V. 33. *Ol.* vzpěvaji. zpěji. doniž. — V. 34. *Ol.* utěšena — výmluva, a jáz ti vedie vzkochám sie. — V. 35. *Ol.* zahyňte, s zemie, ať nejsú m. tak.

Žalm 138. V. 1. *Ol.* mie m. mne. — V. 2. *Ol.* ty si. — V. 3. *Ol.* Urozuměl, a obrv' mů zšel si. *vulg.* et funiculum meum investigasti. — V. 4. *Ol.* všetky, převiděl. řeči m. hlahola. — V. 5. *Ol.* toť ty, hosp. staré. — V. 6. *Ol.* učinieno, k niej, *mybně.* — V. 7. kamo. duchu. *Vit.* ot obličie, *zdaž neutr.* obličie, obličej? — V. 8. *Ol.* vstúpim m. vzendu, tam ty jsi, zstúpim. tam jsi. — V. 9. *Ol.* přijmu m. vezmu, v záři. v posledcích morských. —

10. Etenim illue manus tua deducet me: et tenebit me dextera tua.

11. Et dixi: forsitan tenebrae conculeabunt me: et nox illuminatio mea in delieis meis.

12. Quia tenebrae non obscurebuntur a te, et nox sicut dies illuminabitur: sicut tenebrae ejus, ita et lumen ejus.

13. Quia tu possedisti renes meos: suscepisti me de utero matris meae.

14. Confitebor tibi, quia terribiliter magnificatus es: mirabilia opera tua, et anima mea egnoseit nimis.

15. Non est occultatum os meum a te, quod fecisti in occulto: et substantia mea in inferioribus terrae.

16. Imperfectum meum viderunt oculi tui, et in libro tuo omnes scribentur: dies formabuntur, et nemo in eis.

17. Mihi autem nimis honorificati sunt amici tui, Deus: nimis confortatus est principatus eorum.

18. Dinumerabo eos, et super arenam multiplicabuntur: exurrexi, et adhuc sum tecum.

19. Si occideris, Deus, peccatores: viri sanguinum, declinate a me:

20. Quia dicitis in cogitatione: accipient in vanitate civitates tuas.

21. Nonne, qui oderunt te, Domine, oderam? et super inimicos tuos tabesebam?

22. Perfecto odio oderam illos: et inimici facti sunt mihi.

10. A vedie tamo ruka tvá přivede mie: a držeti mie bude pravice tvá.

11. I řečh: snad tmy utlačie mie: a noe prosvěcenie mé v rozkoši mej.

12. Nebo tmy nezamračie ľsie ot tebe, a noe jako den prosvěti: jako tmy jeho, takož i světlost jeho.

13. Nebo ty jsi obsiedl ledvie mé: přijal jsi mie z lože mateře mé.

14. Vzpovědaju sie tobě, nebo brozně vzveľičen jsi: divní skutei tvoji, a duše má pozná mnoho.

15. Nejsút utajena usta má ot tebe, což jsi učinil v tajně: i statek můj v nížinách zemie.

16. Nedostatek můj viděle sta oči tvoji, a v knihách tvých všieci budú pisáni: dnové budú stvořeni, a nikdo v nich.

17. Ale mně přěliš počsenci jsút přětele tvoji, bože: přěliš rozsílilo sie jest kniežstvo jih.

18. Přěctu je, a nad pěsek vzplodie sie: vstal jsem, a ješěc jsem s tobú.

19. Ač ztepeš, bože, hřešniky: mužie okrvavené, uhněte sie ote mne:

20. Neb děte v myšleniu: vezmú v jesuf města svá.

21. A wsakože, již nenaviděchu tebe, hospodine, nenaviděch? a na tvé nepřately nžeh?

22. Svrchovanú nenávistú nenáviděl jsem jih: a nepřiele učineni jsú mně.

Různočtenj. V. 10. *Ol.* a toti *m.* a vedie. — V. 11. *Ol.* i řekl jsem. polacie. posvěta má. — V. 12. *Ol.* sic prosvěti. takéž i světlo. — V. 13. *Ol.* uvázal jsi sie v ledvie. mateře mej. — V. 14. *Ol.* vzpovědaji sie. přěš *m.* mnoho. — V. 15. *Vit.* nenie s *glossau* nejsút nad *lin.* *Ol.* a podstava má v dolejších. *vulg.* substantia. — V. 16. *Ol.* viděle, bez sta. a v knize tvej všiekní budú psáni. dné *m.* dnové. *Vit.* dnov, *mylně.* *Ol.* nikte. — V. 17. *Ol.* uctieni. potvrzeno jest *m.* rozsílilo sie jest. — V. 18. *Ol.* Rozectu. — V. 19. *Ol.* zabiješ *m.* ztepeš. hřešně. muže krvavni. hněte sie ode. — V. 20. *Ol.* řečáte. myšleni. ať vezmú v ješitnosti. — V. 21. *Ol.* a vsako. na nepřately tvé nziech (rkp. »nyzrecha« *mylně*, r *m.* i). — V. 22. *Ol.* Svrchovaným nenávidením *Vit.* nenáviděl jsem, *mylně.* —

23. Proba me, Deus, et scito cor meum: interroga me, et cognosce semitas meas.

24. Et vide, si via iniquitatis in me est: et deduc me in via aeterna.

Žalm 103.

Z rkp. Kapituluňho.

1. Požehnaj, duše má, hospodinu: hospodine, bože muoj, vzveličens násilně. V zpověď a krásu obleks sie:

2. Oděns swětlem jako rúchem: rozhrnuls nebe jako kózi:

3. Jenž pokrýváš vodami svrchky jeho. Jenž položíš oblak vstúpenie tvé: jenž chodíš na peří větrów.

4. Jenž činiš andiely tvé duchy: a služebníky tvé oheň žhúci.

5. Jenžs založil zemi na ustavičnosť jejé: nepochýli sie v svět světa.

6. Muoře jako rúcho oděvanie jejé: na horách stanú vody.

7. Ot tresktánie tvého poběhnú: ot hlasu hromu tvého báti sie budú.

8. Vstupují huory a sstúpie pole v město, jež si založil jim.

9. Mezis položil jim, jěž nepřestúpie: ani obráceny budú pokryti zemi.

10. Jenž vypúštieš studnice ve vzdolích: prostředek hor projdú vody.

11. Píti budú vsie zvěřata polská; čakati budú oslové lesoví v žézi ve svéj.

12. Na nich ptáci nebieni přebývati budú: z prostřed opok dadié hlasy.

23. Pokus mne, hospodine, a věz srdce mé: otiež mne, i poznaj stezky mé.

24. I viz, ač cesta zlosti ve mně jest: i přiveď mie na cestu věčnú.

Žalm 103.

Z rkp. Klementinského.

1. Poděkuj, duše má, hospodinu: hospodine, bože můj, veliký (rkp. velmy) si přeliš. Zpovědiú a krású oděl si sie:

2. Okliúčen si světlostíú jako rúchem: zprostieraje nebesa jakožto kóžu:

3. Jenž přikrýváš svrchností jich (*sic*). Jenž ukládáš oblak vstúpenie tvé: jenžto chodíš na perutech větrových.

4. Jenž činiš anjely tvé duchy: sluhy tvé ohniem žhúcím.

5. Jenž si založil zemiú na ustaveníú tvém: neschýlí sie u věky věkóm.

6. Propast jako rúcho oděv jeho: nad horami stanú vody.

7. Před porokováním tvým zaběhnú: ot hlasu řimoty (*sic*) tvé vztrású sie.

8. Vzejdú hory a sejdú pole v město, ježto si učinil jim.

9. Cíl uložil si, jehož nepřějdú: ani navrátie sie přikryti zemiú.

10. Jenž vypúštíeš studnice v udolech: mezi prosicdkem (*sic*) hor přějdú vody.

11. Budú píti vseckna zvěřata polská: budú čekati onagri zvěřata v žézi svéj.

12. A na nich ptáci nebesei bydliti budú: z prosicdka (*sic*) skal dadié hlas.

Různočtenj. V. 23. Ol. zkus. bože m. hosp. zvěz. a otiež. a poznaj. — V. 24. Ol. nespravedlnosti m. zlosti. doveď m. přiveď. na cestě věčnej.

13. Smořie je huory se svrchkóv svých: z uovocie děl tvých nasycena bude zemie. : 13. Swlažuje hory se svrchností svých: z plodu činóv tvých nasycena bude zemie.
14. Vyvodíš sěno sveřepiciem, a zelinu službě lidskéj: aby vyvedl chleb z zemie: 14. Vyvodie sěno dobytku, a býlé službě ľudskéj: aby vyvedl chleb z zemie.
15. A víno obveselí srdec člověcie: aby obveselil lice v uoleji: a chleb srdce člověcie potvrdí. 15. A víno obvesel srdec člověci: aby objesnil obličej v oleju: a ehleb srdce člověcie potvrdí.
16. Nasyecno bude dřevie pole, a cedrové Libanové (*sic*), jez jest vsadil: 16. Nasyeena budú drva polská, a cedrové hory Libanské, ježto jest sadil:
17. Tam vrabei budú sie hnězditi: sahanový dóm vévoda jest jih. 17. Tam vrabei sie hnězditi budú: raroňový dom vódec jest jih.
18. Hory vysoké jelenóm: opoka útočišče jezškóm. 18. Hory vysoké jelenóm: skála utočišče sokóv.
19. Učinil měsíec v časy: slunce poznalo jest západ svojoj. 19. Učinil měsíec v časy: slunce poznalo západ svůj.
20. Položil (*sic*) tmy, i něiniena jest noc: v níj přejdú vsie zvěřata lesová. 20. Uložil si tmy, i učiniena jest noc: v nížto přejdú vseeka zvěřata leská.
21. Ščenci lvoví řevúe, aby popadli a hľadali ot boha pokrmu sobě. 21. Ščenci lvové řujúe, aby popadli a hľadali ot boha krmie sobě.
22. Vzešlo jest slunce, a skodlučeni jsú: a v ložiech v svých směštnáni budú. 22. Vzešlo jest slunce, a sebrali sú sie: a v pokojieh svých ustaveni sú.
23. Vyjde člověk k dělu svému: a k dělání k svému až do večera. 23. Vynde člověk k dělu svému: a k děláníu svému až do večera.
24. Kako velična sú děla tvá, hospodine! Vses v múdrosti učinil: naplniena jest zemie měníe tvého. 24. Kako velebna sú děla tvá, hospodine! Vseekna v múdrosti učinil si: naplněna jest zemie jměníe tvého.
25. To moře veliké a široké rukama: tam lazici, jihž nenie čisla. Dobyťčátka drobná s velikými: 25. To moře veliké a široké rukama učinil si (*sic*): tam hemzadla, jížto (*sic*) nenie čisla. Zvěřata maliučká s velikými:
26. Tam lodie přejdú. Saň ta, jíž si stvořil na přeludstvo jej: 26. Tam přejdú (*sic*). Diábel tento, jehožto si učinil ku prospileniu jemu:
27. Vse ot tebe čakají, aby dal jim krmí v čas. 27. Vseekno ot tebe čeká, aby jim dal pokrm v času.
28. Dášli ty jim, sberú: otvořišli ty ruku tvú, vse bude naplněno dobroty. 28. Když ty jim dávaš, a oni sberú: ty otvíraje ruku tvú, vsecko naplněno dobrým.

29. Ale otvratíš ty líce tvé, zamúčení budú: otejmeš duch jich, a zhnú, a v prach svojo obráčení budú.

30. Vyšli duch tvojo, a budú stvoření: a obnovíš líce zemie.

31. Buď sláva hospodinova na věk: veselí sie bude hospodin v děliech v svých.

32. Jenž zří v zemi, a káže sie jej tříesti: jenž dotýká sie hor, a vskúří sie.

33. Zpěvati budu hospodinu v životě v mém: vslavím bohu mému, kak dlúho sem.

34. Radostno buď bohu vymluvenie mé: ale já kochati sie budu v hospodinu.

35. Zhyňte, hřešní, ot zemie, a ducholoví tak, jakž nebudete: požehnávaj, duše má, hospodinu.

29. Ale otvracujíce tie obličej tvój, smúcen bude (*sic*): otneseš duch jich, i zahynú a v prach sie svój obrátie.

30. Vypusť duch tvój, a stvořena budú: a obnovíš obličej zemie.

31. Buď chvála božé v věky věkóm: vzveselí sie hospodin v skutečech svých.

32. Jenž zří na zemi, a činí ju třasúcí: jenž dotýká hor, a dymějú.

33. Zpěvati budu hospodinu v zdraviu mém: slaviti budu bohu mému, doňavadž na děle sem.

34. Ochotna buď jemu mluva má: ale já kochati sie budu v hospodině.

35. Hyňte, hřešníci, z zemie, a zlostivi tak, aby nebyli: poděkuj, duše má, hospodinu.

II. Některé modlitebnj knihy w rukopisech.

Od

Jos. Jungmanna.

(Čteno dne 25 listopadu 1840.)

A. Nejstaršj modlitby, ve veřejné bibliotéce Pražské, pod signaturau XVII. F. 30. Rkp. na papjře z XIV věku, w 4. 180 listů. Obsahuge 197 modliteb delšjch i kratšjch, mezi nimiž nalezá se 18 pjsnj. Mnohé omyly a oprawy dosvědčugj toho, že rkp. ten ze staršjho něgakého opsán, anebo z giných wjce snešen gest.

Začátky pjsnj gsau následugjej.

Num. 27. Vítaj milý Jesu Kriste, Vítaj synu panny čistě.

» 31. Ach nastojte na mé hřeichy, patři všeho světa utěchy, Jesu Kriste nebeského, našeho tworcě milého.

» 76. Navštěv nás Kriste žádúci Všeho světa všemohúci.

» 68. Vítaj milý Jesu Kriste narozený z panny čistě.

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Abhandlungen der mathematisch-naturwissenschaftlichen Classe der königl.- böhmischen Gesellschaft der Wissenschaften](#)

Jahr/Year: 1841-1842

Band/Volume: [5_2](#)

Autor(en)/Author(s): Anonymus

Artikel/Article: [Rozbor Staroeské Literatury. 109-131](#)